

Infobijeenkomst Besparen op mijn energierekening

geert.geujen@venray.nl

Merselo 18 januari 2023

1

Wat gaan we vanavond doen

- ▶ Waarom minder?
- ▶ De energiehuishouding van je huis
- ▶ Kies zelf maar: je huis (muren, dak, ramen), je apparaten, je HR ketel, zonnepanelen, warmtepomp, je verbruik....
- ▶ Kleine Beetjes Weetjes en Bierviltjesrekenen

2

Waarom besparen?

- ▶ U wordt er minder arm van...
- ▶ Energie en grondstoffen worden schaarser
- ▶ Overmatig gebruik fossiele grondstoffen maakt het klimaat instabiel

Heftige stormen

Overstromingen

Hittegolven

Verdroging

3

Waar of niet waar?

1. Als ik genoeg zonnepanelen heb heb ik niet te besparen
2. Een warmtepomp levert wel vijf keer meer warmte dan hij verbruikt
3. Het is het zuinigst om de temperatuur in huis constant te houden
4. Zonnepanelen verdienen je in een paar jaar terug
5. Elektriciteit is goedkoper dan gas

4

Ingestuurde vragen:

1. Is een warmtepomp echt een meerwaarde? Wij hebben een 2-onder-1-kap woning uit 1995.
2. Hoe weet ik voor welke subsidies ik/ wij in aanmerking kunnen komen.

5

Energie - en wat kost dat dan?

Vorm	Hoeveelh eid	Energie in kWh	Rendement verwarmen %	Prijs per eenheid	Prijs per kWh netto
Elektriciteit	1 kWh	1	100 (93%)	€ 0,60 *	€ 0,60 → WP € 0,15
Aardgas	1 m3	10,1	100 (93%)	€ 2,50 *	€ 0,25
Brandhout	1 kg	4 - 5	20 - 90%	€ 0,55	€ 2,00 - € 0,13

*

6

Elektrisch verwarmen

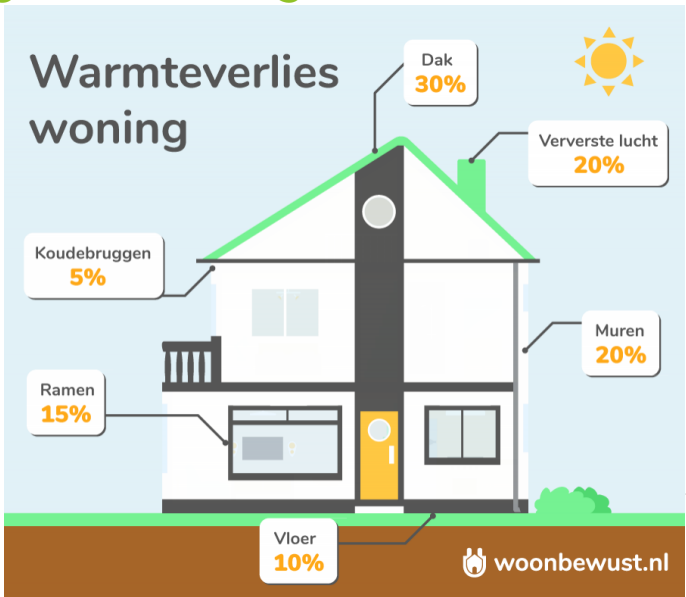

► Voorbeeld: een elektrische ventilatorkachel heeft 3 standen:

Stand	Vermogen	Verbruik in 1 uur in kWh
Koud blazen (ventilator)	50 Watt	0,050 € 0,03
Verwarmen laag	950 Watt (gloeispiraal) + 50 Watt (ventilator)	1,000 → € 0,55
Verwarmen hoog	1900 Watt (2 gloeispiralen) + 50 Watt (ventilator)	1,950 → € 1,07

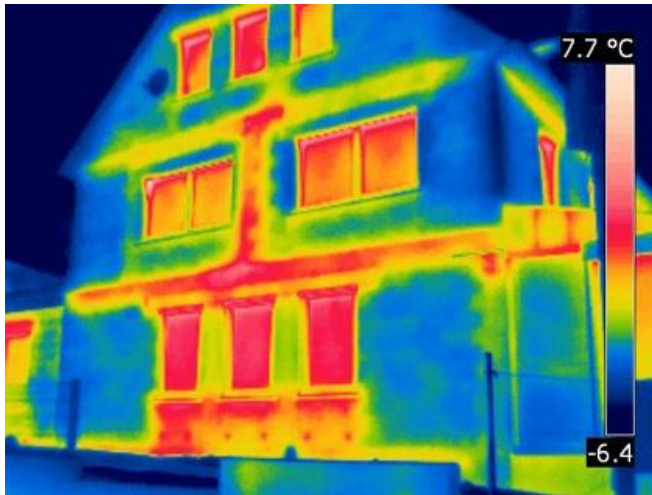
7

En hoe gaat die energie er weer uit?

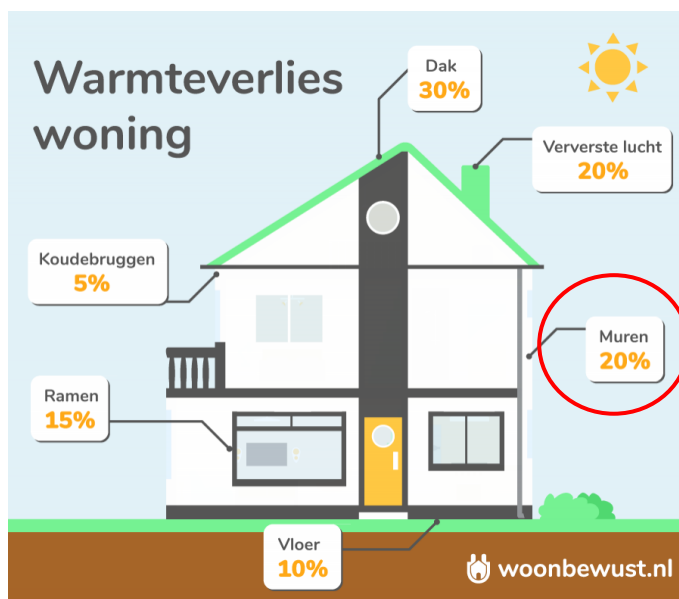
8

Als je warmte kunt zien .....

9

Muur

10

Warmteverlies berekenen met de R_c waarde

► Voorbeeld: 1 m² muur bij een temperatuurverschil van 10 graden *

Bouwjaar huis	R _c (m ² K/W)	Warmte-verlies in Watt	Warmte-verlies in 1 jaar * in kWh	Gasverbruik per jaar * In m ³
Tot 1973	0,4	25	144	16
1973	0,9	11	64	7
1996	2,5	4	23	3
2012	3,5	3	17	2
nu	4,5	2	12	1

* Gerekend op een gemiddelde buitentemperatuur van 11 °C periode september - april = 6000 uur

11

De muren: na-isoleren

Type muur / bouwjaar	R _c (m ² K/W)	Warmte-verlies per jaar * (kWh/m ²)	Type na-isolatie	R _c (m ² K/W) na isolatie	Warmte-verlies per jaar (kWh/m ²) na isolatie	Warmte-”winst” per jaar (kWh/m ²)
- 1973: Ongeïsoleerde spouw	0,4	144	Spouwmuurvulling 7 cm	1,9	34	110
			Voorzetwand	4,5	13	131
- 1986: Licht geïsoleerde spouw	1,3	64	Spouwmuurvulling 3 cm bij bestaande 4/5 cm	1,9 - 2,2	34-30	30-34
			Voorzetwand	4,5	13	51
Na 1996	2,5	23	NVT			
Na 2012	3,5	17	NVT			

* Temperatuurverschil 10 graden, september t/m april

12

Muur na-isoleren; voor- en nadelen

- ▶ Spouwmuurisolatie voor **niet-geïsoleerde** muren:
  - Eenvoudig en relatief kleine investering
  - Redelijke isolatiewaarde, warmteverlies factor 4 à 5 kleiner
  - Sterke verbetering van comfort en klimaat
- Spouwmuurisolatie voor **slecht-geïsoleerde** muren
  - Alleen mogelijk indien de open spouw minimaal 3 of 4 cm is
  - Redelijke isolatiewaarde, warmteverlies factor 1,5 kleiner
  - Beperkte verbetering van comfort en klimaat

13

Muur na-isoleren; voor- en nadelen

- Geïsoleerde **voorzetswand** (binnen/buiten)
  - Ingrijpende verbouwing, grote investering
  - Hoge isolatiewaarde mogelijk; beperking warmteverlies afhankelijk uitgangspositie
  - Zeer sterke (vanuit ongeïsoleerd) tot zeer beperkte (bij matig tot goed geïsoleerd) verbetering van comfort en klimaat

14

Rekenvoorbeeld spouwmuurisolatie

Hoekwoning

Bouwjaar woning 1970

Geveloppervlak van 100 m²

Eenmalige kosten	Eenmalige subsidie	Terugverdientijd	Jaarlijkse besparing CO ₂
€ 2.000 - € 3.000	€ 800	2-3 jaar	Ca. 1.500 kg

15

Het dak: na-isoleren

Type muur / bouwjaar	R _c (m ² K/W)	Warmte-verlies per jaar * (kWh/m ²)	Type na-isolatie	R _c (m ² K/W) na isolatie	Warmte-verlies per jaar (kWh/m ²) na isolatie	Warmte-”winst” per jaar (kWh/m ²)
- 1973: Ongeïsoleerd	0,4	144	Binnen-/buitenzijde	6	10	134
1973-1975	0,9	75	Binnen-/Buitenzijde	6	10	65
1975 - 1987: Licht geïsoleerd	1,3	46	Binnen-/buitenzijde	6	10	36
1988 - 1992	2,0	30	Binnen-/buitenzijde	6	10	20
1992 - 2013	2,5	24	NVT			
Na 2014	3,5	17	NVT			
Na 2015	6,0	10	NVT			

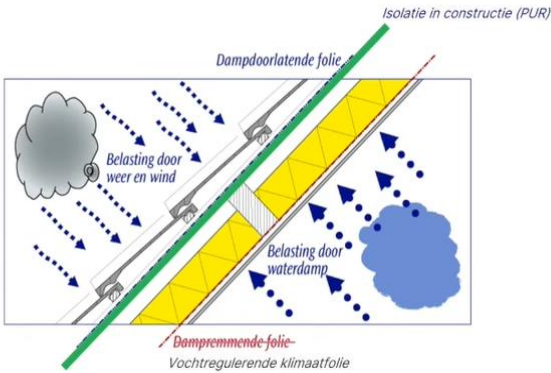
* Temperatuurverschil 10 graden, september t/m april

16

Het dak: na-isoleren

Schuin dak, waar op letten?

* Temperatuurverschil 10 graden, september t/m april

Rekenvoorbeeld

Schuin dakisolatie binnenzijde

- Tussenwoning
- Bouwjaar woning 1976
- Dakoppervlak van 60 m²

Eenmalige kosten	Eenmalige subsidie	Terugverdientijd	Jaarlijkse besparing CO ₂
€ 2.400 – € 4.500	€ 1.800	3-8 jaar	Ca. 1.000 kg

De vloer: na-isoleren

Type muur / bouwjaar	R _c (m ² K/W)	Warmte-verlies per jaar * (kWh/m ²)	Type na-isolatie	R _c (m ² K/W) na isolatie	Warmte-verlies per jaar (kWh/m ²) na isolatie	Warmte-"winst" per jaar (kWh/m ²)
- 1982: Ongeïsoleerd	0,4	144	Onder-/bovenzijde	3,5	17	127
1983 - 1991: Licht geïsoleerd	1,3	46	Onder-/bovenzijde	3,5	17	47
1992 - 2013	2,5	24				
Na 2012	3,5	17	-			

* Temperatuurverschil 10 graden, september t/m april

19

Soorten vloer- en bodemisolatie

Onderkant vloerisolatie

Bodemisolatie

Renovatievloer

20

Rekenvoorbeeld vloerisolatie

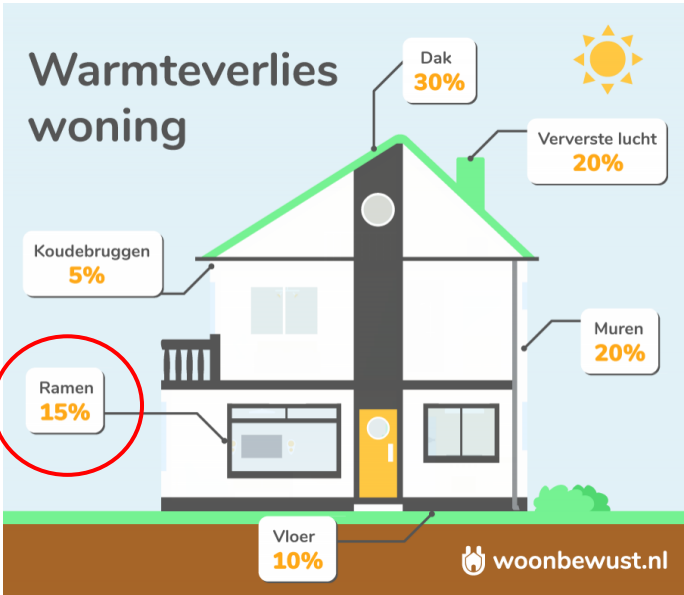
- Tussenwoning
- Bouwjaar woning 1980
- Vloeroppervlak van 45 m²

Eenmalige kosten	Eenmalige subsidie	Terugverdientijd	Jaarlijkse besparing CO ₂
€ 1.500 - € 2.000	€ 495	7-10 jaar*	Ca. 500 kg

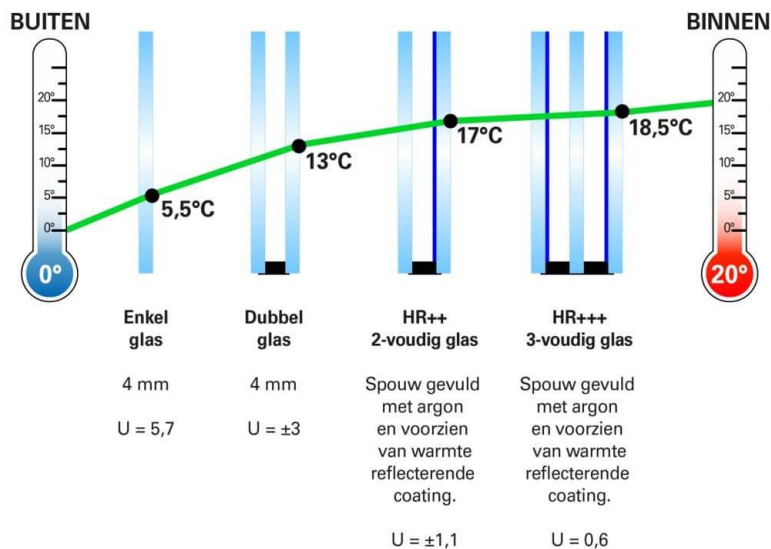
21

RAMEN

22

Koude ruiten!

23

Ramen: wat kan ik doen - folie

- Isolerende **kozijnfolie** voor enkel of dubbel glas
  - Op kozijn geplakt, zeer beperkte investering. Zelf uit te voeren
  - Behoorlijke vermindering van warmteverlies (factor 2 beter)
  - Zeer grote verbetering van comfort
  - Kwetsbaar en moeilijk schoon te maken
  - Na één tot 2 jaar vervangen
  - Nooit gebruiken op HR+/++/+++ glas (kans op raambreuk)
- Isolerende **glasfolie**
  - Op het raam geplakt. Kostbaar (net zo duur als HR++ glas)
  - Alleen zinvol bij monumenten of te weinig ruimte voor HR++ glas

24

Wat kan ik doen - HR++ glas

- ▶ Vervangen enkel glas door HR++ of HR+++ glas
  - ▶ Vaak eenvoudig, behoorlijke investering
  - ▶ Sterke vermindering van warmteverlies (factor 3 tot 5 beter)
  - ▶ Zeer grote verbetering van comfort
  - ▶ Soms vervanging van kozijnen nodig
- ▶ Vervangen dubbel glas door HR++ of HR+++ glas
  - ▶ Meestal eenvoudig, behoorlijke investering
  - ▶ Beperkte vermindering warmteverlies (factor 2 tot 3 beter)
  - ▶ Verbetering van comfort
  - ▶ Niet alle dubbel glas kozijnen zijn geschikt voor tripel glas

25

Rekenvoorbeeld glas

Hoekwoning

Bouwjaar
woning 1989

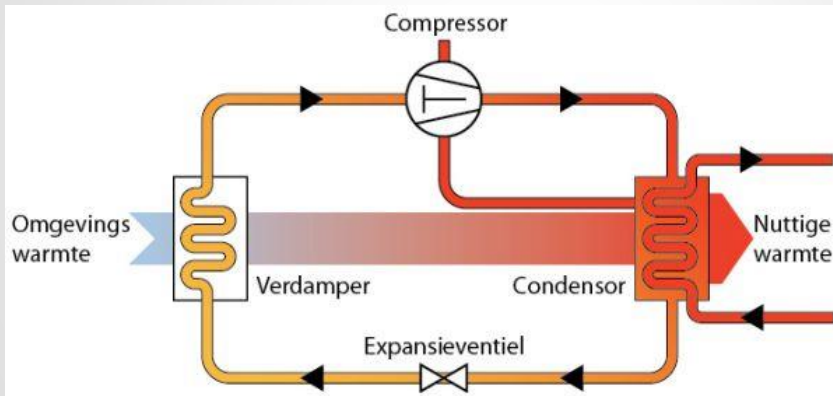
Glasoppervlak
van 14 m² op de
begane grond

Eenmalige kosten	Eenmalige subsidie	Terugverdientijd	Jaarlijkse besparing CO ₂
€ 2.100 – € 2.800	€ 742	9-14 jaar	Ca. 1.000 kg

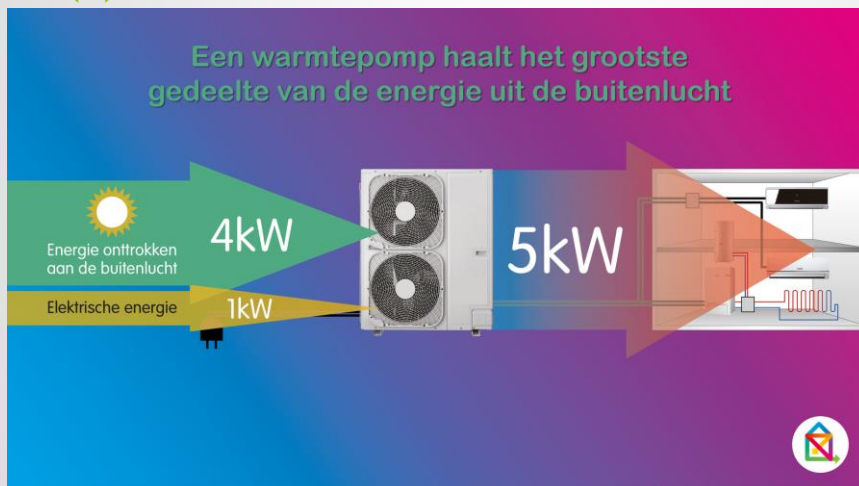
26

De warmtepomp

27

Rendement van een warmtepomp: de (s)COP

28

Kan ik mijn gasketel vervangen door een warmtepomp?

- ▶ Als uw huis redelijk tot goed geïsoleerd is en uw radiatoren zijn groot genoeg en/of u heeft vloerverwarming: vaak wel
- ▶ Test het zelf: zet als het buiten flink koud is de ketelwatertemperatuur op 45°. Blijft uw huis warm, dan kunt u aan de warmtepomp
- ▶ Lukt dat (net) niet dan is een hybride warmtepomp een (tussen)oplossing

29

Wat is een hybride warmtepomp?

- ▶ Kleine warmtepomp die naast uw gasketel wordt gezet. Als het niet te koud is doet de warmtepomp het werk. Wordt het kouder en krijgt de warmtepomp het niet meer warm, dan springt de (oude) gasketel bij
- ▶ De hybride installatie is ook in matig geïsoleerde huizen toe te passen
- ▶ Voorwaarde is dat u op lage temperatuur kunt stoken als het niet vriest (doe de 45° test)

Hoe een hybride warmtepomp werkt:

30

Wat moet ik kiezen?

- ▶ Doe de 45° test als het buiten flink koud is. En doe de test op www.milieucentraal.nl
- ▶ Lukt dat net niet? Vergroot de capaciteit van uw radiatoren met radiatorventilatoren * (of vervang ze door grotere radiatoren)
- ▶ Een radiatorventilator bespaart altijd energie doordat hij de capaciteit van de radiator met 20% verhoogt.
- ▶ Test geslaagd? Kijk dan naar de mogelijkheden van warmtepompen.

31

Wat moet ik kiezen?

- ▶ Een **hybride warmtepomp** (voor matig, redelijk en goed geïsoleerde huizen)
  - Niet zo duur, maar u blijft gas gebruiken voor als het koud is en voor warm water
  - U bespaart ca. 60-70% op het gas, maar wel 2.500 tot 3.500 kWh stroom extra.
  - Verwarmt en koelt
  - Buitenunit maakt beetje geluid (zijn wettelijke normen voor)

32

Wat moet ik kiezen?

- ▶ Een “**all electric lucht - water**” warmtepomp (voor redelijk tot goed geïsoleerde huizen)
  - 2* zo duur als hybride warmtepomp, u kunt van het gas af
  - U bespaart ca 60% energie (geen gas, meer stroom)
  - Verwarmt en koelt
  - Buitenunit maakt geluid (zijn wettelijke normen voor)
- ▶ Een “**all electric water-water**” warmtepomp (voor redelijk tot goed geïsoleerde huizen)
  - 2* zo duur als lucht-water warmtepomp, u kunt van het gas af
  - U bespaart ca 70% energie (geen gas, meer stroom)
  - Verwarmt en koelt
  - Grondputten nodig

33

Ook zonder warmtepomp besparen met je HR ketel!

- ▶ **Verwarming lager:** iedere graad lager levert circa 7% besparing op
- ▶ **Gasketel inregelen:** zet de keteltemperatuur zo laag mogelijk (60° of lager) Gewoon proberen! Tot circa 10% besparing
- ▶ **Stook gericht:** verwarm alleen de kamers als je er bent.
- ▶ **Douche korter:** 1 minuut douchen (7 - 10 liter/min) kost 25 - 40 liter gas/jaar

34

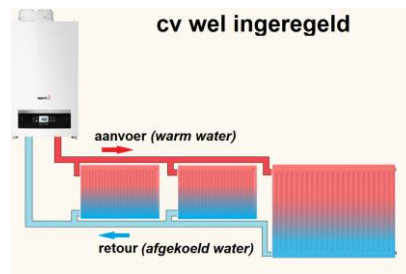
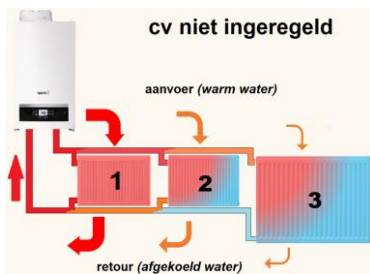

Ook zonder warmtepomp besparen met je HR ketel!

- **Waterzijdig inregelen:** test of de retourleiding flink koeler aanvoelt dan de aanvoerleiding.

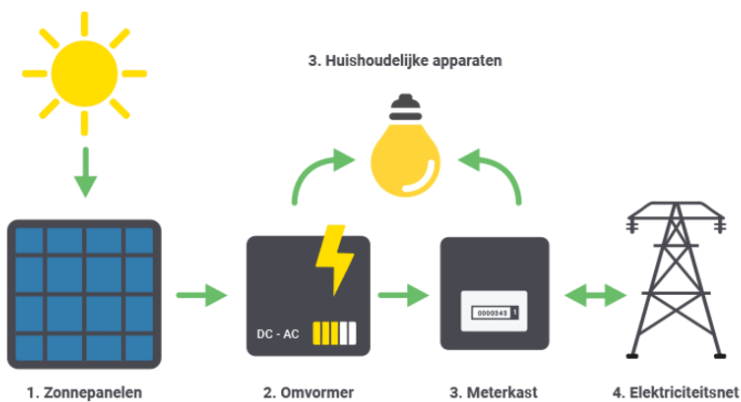
(ook de pompsnelheid aanpassen)

5-10% besparing

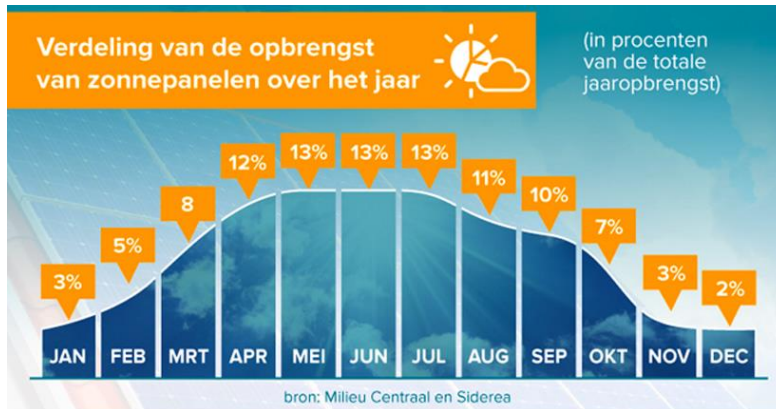
35

Zonnepanelen

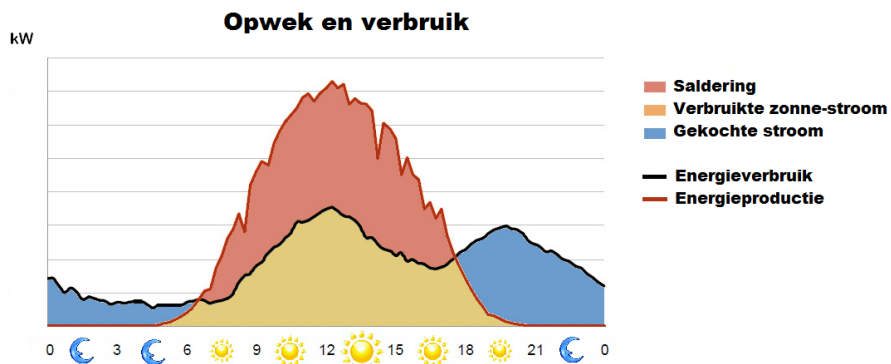
36

Hoe meer zon, hoe meer stroom

37

Wat is saldering?

- Saldering tegen gelijk tarief wordt tussen 2025 en 2031 afgebouwd
- Vanaf 2031 vergoeding van 80% van het “kale” tarief (1/3 van leveringstarief)

38

Zonnepanelen kopen of niet?

- + Je bespaart op de energie die je moet kopen
- + Duurzaam
- + Financieel aantrekkelijk; terugverdientijd is nu nog kort
- + Ook later vermoedelijk nog steeds financieel aantrekkelijk
- Huidige zonnepanelen zijn tamelijk moeilijk te recyclen, nieuwe generaties beter
- (te) grote teruglevering op piekmomenten kan de balans op het elektriciteitsnet verstoren

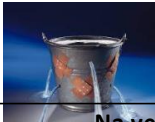
39

Elektriciteitsgebruik apparaten

40

Oude apparatuur vreet soms stroom...

Na vervanging

Type toestel	Gebruiksduur	Type / label	Verbruik in kWh/jaar	Type / label	Verbruik in kWh/jaar	Besparing in kWh/jaar
Koelvries combi	365 dagen - doorlopend	F	520	A	108	412
Wasdroger	100 cycli / jaar	B	320	A+++	100	220
Computer	4 u / dag	Desktop	300	Laptop	90	210
Verlichting	3 uur / dag 5 lampen 400 Lumen	Gloeilamp	219	LED lamp	25	194
Mechanische ventilatie	365 dagen - doorlopend	wisselstroom	263	gelijkstroom	70	193
Vaatwasser	240 cycli/jaar	F	240	A	130	110
Afzuigkap	40 min./300 dagen	E	118	A	53	65
Wasmachine	100 cycli / jaar	E	125	A	71	54
Kookplaat	2 kookplaten/1maalt./dag	Keramisch	260	Inductie	210	50
			TOTAAL	TOTAAL	647	1458

41

Sluipverbruikers

Apparaat	Verbruik Watt	kWh/jaar	Wat doen?	Besparing
Standby TV	15	131	Aan/uit schakelaar	118
Standby close-in boiler	30	263	Pijpjes isoleren	40
Standby versterker	5	44	Aan/uit schakelaar	39
Standby laptop	5	44	Aan/uit schakelaar	39
Standby beeldscherm	3	26	Aan/uit schakelaar	24
Standby printer	3	26	Aan/uit schakelaar	24
Digitale wekker	10	88	Vervangen	22
Vaste DECT telefoon	3	26	Wegdoen, mobiel	13
Internet modem	8	66		
Internet router	12	105		
TOTAAL	94	819		319

42

Ventilatie en besparen

- ▶ Ventilatie is noodzakelijk om CO2 en waterdamp af te voeren
- ▶ Veel verschillen. Wel/geen mechanische ventilatie, aantal ventilatieroosters
- ▶ Veel mechanische ventilatie niet of niet goed ingeregeld
- ▶ Bij (na-)isoleren hoort altijd ventileren

43

Subsidies en financiering

- ISDE : isolatie, HR++ glas, (hybride) warmtepomp.
  - Maximaal 30% bij 2 maatregelen
  - Maximaal 15% bij 1 maatregel (m.i.v. 1 jan. 2023)
  - Subsidies warmtepomp ca. € 2.700,- bij 5 kW tot € 3.600 bij 11 kW
  - <https://www.rvo.nl/subsidies-financiering/isde/woningeigenaren>
- Financiering
  - Provincie Limburg: <https://www.limburg.nl/@1665/duurzaam-thuis/>
  - Nationaal Warmtefonds: <https://www.warmtefonds.nl/>
  - Hypothecair Bouwdepot bij uw bank

44

Nuttige websites

- ▶ www.duurzaambouwloket.nl/venray (Gemeente Venray)
- ▶ www.verbeterjehuis.nl (Rijksoverheid)
- ▶ www.milieucentraal.nl

